

HANÁCKÁ VĚŠÉVKA

Mikroregion KOSÍŘSKO

Projekt: HANÁCKÁ VĚŠÉVKA a HANACKÝ NÁZVOSLOVI

Projekt byl realizován v rámci:
Strategie „HANÁCKÉ LIDR“

Operační program Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství
Podopatření 2.1.4. Rozvoj venkova (podopatření typu LEADER+)

SPOLUFINANCOVÁNO EVROPSKOU UNÍÍ
EVROPSKÝM ZEMĚDĚLSKÝM ORIENTAČNÍM
A ZÁRUČNÍM FONDEM (EAGGF)

HANÁCKÁ VÊŠÉVKA

Úvod	2
Představení výšivkářky a její práce	3
Motivy a ornamenty hanácké výšivky	5
Barevnost hanácké výšivky	8
Uplatnění hanácké výšivky na textíliích	9
Výstavy a prezentace hanácké výšivky	11
Medailon výšivkářky	13
Obrazová příloha	14
Literatura o hanácké výšivce	28

HANÁCKÁ VĚŠEVKA

Oblast Hané leží v samém srdci střední Moravy a patří mezi nejvýraznější národopisné regiony v České republice. Své místo si zde dodnes udržují bohaté lidové zvyky, slavnosti, tance, písně a také pestré kroje. Do dnešní doby je uchovávaný národopisné soubory, které každoročně pořádají ve známých centrech folkloru (Náměšť na Hané, Prostějov, Doloplazy, Kojetín, Kostelec na Hané, Střelice, Velká Bystřice, Němčice na Hané, Dřevohostice) tradiční slavnosti jako například dožínky, hody a masopustní oslavy. Obyvatelé Hané prosluli svojí srdečností, pohostinností, bodrostí a zejména osobitým nářečím. Znamky zdejší jedinečné kultury a lidových zvyků návštěvník nachází téměř na každém kroku.

Hmotná kultura našich předků se projevuje především v kroji, rozmanitých textilích, lidovém stavitelství a výrobcích venkovských řemeslníků.

Patrně nejznámějším a nejvýraznějším symbolem hanácké tradice je hanácký kroj. Jeho prostřednictvím nejpravděpodobněji promlouvá lidové umění hanáckého lidu. Hanácký kroj je jedním z nejzajímavějších dokladů lidové tvořivosti, a to pro svůj národopisný a kulturněhistorický význam. Na Hané se spojila malebnost s rázovitostí a starobylost s bohatstvím. Z estetického hlediska je to jeden z našich nejmalebnějších krojů. Nese všechny znaky rovinatého kraje, odráží jeho úrodnost a bohatství.

Hanácký kroj vyniká krásou, bohatstvím a dokonalým technickým provedením výšivky. Výšivka, která tvoří nezbytný doplněk krojového oblečení, propůjčuje kroji vysokou estetickou hodnotu. Působivost výšivky pak závisí na druhu, provedení vyšívací techniky a na barevné a tvarové ornamentální struktuře. Technická náročnost i dokonalost provedení svědčí o profesionálním charakteru hanáckého vyšíváčství. Pod vlivem josefínské reformy se na školách podporovala výuka vyšívání, která vedla k zakládání vyšíváčských dílen a profesionálnímu způsobu výroby na základě vydávaných vzorníků a k distribuci tohoto zboží na jarmarcích.

Jak se zpívá ve staré hanácké špalíčkové písni: „Nic sobě nehořekujme, milý Hanácê, že si z nás posměch dělají ti cëzozemcë, jak Češi, tak Rakôšani, keři naše šatë hani, že nosime lemovany a vešëvany,“¹ obyvatelé Hané byli na svůj kroj právem pyšní. Pro Hanou je totiž specifické bohaté využití plátna v oblečení a bohaté zdobení plátna výšivkou.

Hanácká výšivka tedy provázela naše předky všedním i svátečním životem po celá staletí. V posledních letech se však trochu z našeho povědomí vytrácí a jen pár vyšíváček ji ještě zachovává pro dnešní a následující generace.

PŘEDSTAVENÍ VÝŠIVKÁŘKY A JEJÍ PRÁCE

Za nejlepší vyšívačku na Hané je dnes považovaná paní **Bohumila Burianová** z Mořic nedaleko Prostějova. Vyšívání zasvětila celý svůj život. Přestože na sklonku loňského roku oslavila už pětaosmdesáté narozeniny, vyšíváním se dodnes baví každý den, plátno, jehla a bavlnka k ní už neodmyslitelně patří. Je považována za nejlepší vyšívačku na Hané, využívá motivů tradiční hanácké výšivky k výzdobě bytového textilu, především ubrusů a prostírání. Vyšívá pro svá vnoučata, pro známé, ale především pro radost. Její nádherné práce obdivuje skutečně každý, nejen návštěvníci na různých výstavách.

Vyšívání se paní Burianová věnuje už od dětství, přestože ve své rodině, která v Mořicích žije už 350 let, neměla v oblasti ručních prací žádný vzor. „Maminka ani nikdo jiný se v naší rodině vyšívání nevěnoval, doma byla spousta jiné práce. Já jsem s vyšíváním začala už ve škole, vyučovaly se tam ruční práce, kde jsem se naučila základům vyšívání. Pak jsem dojížděla do nedalekých Nezamyslic, do německého kláštera, kde se taky vyšívalo. V Nezamyslicích se vyšívalo na tylu, hlavně výbava a další praktické věci (zástěry), ale nebyla to ještě hanácká výšivka. Vyšívala jsem i na internátě ve Světlé ve Valašském Meziříčí,“ vypráví paní Burianová.

S pravou hanáckou výšivkou, která jí učarovala, se seznámila, když jí bylo asi 15 let. Tehdy dojížděla až do Vyškova. Ve zdejších klášteřích působily české sestry a vyšívaly se hanácké vzory. „V době mého mládí pak byla spousta hanáckých spolků, kde se rovněž vyšívalo. Shánělo se kvalitní plátno a vyšívací materiál, protože to je základ pro kvalitní práci. Už před válkou se u nás daly běžně koupit „mulinky“² tradiční francouzské značky D.M.C., které jsou opravdu kvalitní, je to prvotřídní značka a vyšívám s ní dodnes. Tehdy nebyl problém sehnat ani kvalitní plátno. Zato dnes to už problém je. Neexistuje tady plátno, na které by se dalo vyšívat, nikdo ho dnes neumí vyrobít tak jako kdysi,“ dodává paní Burianová. „Zásoby kvalitní bavlny, které jsem měla, mi už došly, tak už přes 30 let jezdím do Moravolenu v Šumperku. Vyrábí lněná plátna, která mají odbyt i za hranicemi, v Egyptě nebo třeba v Itálii. Zkrátka, na pěknou a kvalitní výšivku je potřeba prvotřídní čistý len. Když vyšívám kapesníky, tak si na to kupuju bílé kapesníčky. Vyšívám kapesníky na kapesníky,“ usmívá se paní Burianová.

Tradiční hanácká výšivka, které se paní Burianová věnuje, patří mezi nejspolehlivější výšivky na Moravě po stránce ornamentální kompozice i technického provedení. Vychází z originálních vzorů, které byly už dávno vytvořené, dnešní vyšívačky už nové nevytvářejí. Práce lidové vyšívačky pevně kotvila v tradici a selském konzervatismu, podrobovala se platným, často nepsaným zákonům výzdoby a formám ornamentu, které se dědily z generace na generaci. Vyšívačky se několikrát ročně setkávaly na poutích a jarmarcích, kde si vzory, kterým říkaly „mustrê“, vzájemně obkreslovaly a předávaly. Při vyšívání ale umělec uplatňuje své tvůrčí schopnosti. Výšivka vznikla z prosté krásy přírody, která dovedla upoutat venkovskou duši a svými tvary ji okouzlit.

² „mulinka“ = bavlnka na vyšívání

I paní Burianová se inspirovala starými předlohami, váží si toho, co už bylo vytvořeno dříve, něco znamenalo a dodnes znamená. Ale starým vzorům se snaží dát moderní nádech. Její práce proto byly odbornou porotou na soutěžích označovány jako „originální hanácká výšivka v moderním pojetí.“ Vlastní speciální sešity s hanáckou výšivkou, s unikátními, až 100 let starými vzory (např. SOJKOVÁ, Berta: *Vzory vyšívání lidu slovanského na Moravě*. Olomouc 1895).

K originálním vzorům hanácké výšivky se dostává těžko, přes výstavy, známé, v muzeích. Často je to věc náhody. „Někde jsem vystavovala a výstava měla úspěch, návštěvníci mi pak sami posílali vzory, které někde doma našli. Nebo jsem přišla do muzea a nějaký vzor se mi líbil, tak jsem se ho snažila získat. Inspiraci si беру i z hotových věcí, které někde uvidím (zástěry, oplečí, kapesníky). Ale vždycky když jsem našla nějaký vzor, tak jsem si v muzeu ověřila, jestli je skutečně hanácký,“ říká paní Burianová.

MOTIVY A ORNAMENTY HANÁCKÉ VÝŠIVKY

Jakmile je vybrán vzor, přichází na řadu mnohahodinová, pečlivá a náročná práce – vyšívání. Vzory se někdy musí upravit a přizpůsobit (např. zvětšit, zmenšit, překreslit ze tvaru proužku do čtverce). Potom překreslí na pauzák, pak přes kopírák na plátno a vyšívá se. Na Hané se tedy používá předkreslená výšivka. Máme sice několik starých dokladů prací provedených technikou podle počítané nitě, ale hlavní vzor je obvykle vyšíváný podle předkreslení. Dírky na výšivce se dělají tzv. *bodáčkem* ještě předtím, než se začne vyšívat, dírky se pak obšívají. Nakonec se z výšivky vytahují nitky.

Výšivka je technicky bohatá, kombinuje různé druhy stehů. Nejjednoduššími stehy jsou zadní a stonkový, nejpoužívanější je steh plochý. Setkáme se i se stehem řetězovým, křížkový steh se v hanácké výšivce téměř nepoužívá. Jako oživující prvky výšivky se používají smykovaná kolečka. Technicky nejbohatší jsou vnitřní středové výplně vzorů.

Výšivka je co do rozsahu nejbohatší na tzv. úvodnicích. Nejčastěji má tvar vlnovky, a to především kvůli tomu, aby motivy mohly být nazírány z obou stran. Stylizovaný vzor rozmanitých květů, stolistých růží, lístků, granátových jablíček a orlů je řazen do podélně probíhajících vlnovek, které jsou rytmicky prostřídány statickým motivem věnečku, květu slunečnice, tulipánu, karafiátu nebo srdce.³

Vyšívací techniky a ornamenty hanácké výšivky se vyvíjely s dobou. Hanácký ornament je rostlinné povahy a byl u nás přijat zároveň s opožděnou renesancí. Jako každé lidové umění čerpal i ornament z oficiálního umění, které však nekopíroval do všech detailů, ale převzaté prvky zpracoval vlastními tvůrčími schopnostmi a prožitky. Na vývoj hanáckého ornamentu měly vliv nejen kláštery jako ohniska kultury a vzdělanosti, ale byl zde i přímý vliv kněžských brokátových rouch, která byla tkána s typickým renesančním rostlinným vinutým ornamentem.

V motivech je uchován bohatý vývoj, kterým procházela lidová výšivka na Moravě. Hanácká výšivka uplatňuje především rostlinné motivy. Z živočišné říše pochází motiv dvouhlavého orla, jakožto symbol přinášející zdar a bohatství, proto se hojně používal na svatebních oděvech. Jen velmi zřídka se objevuje motiv kohouta, ptáka či jelena.

³ LUDVÍKOVÁ, M.: *Lidový kraj na Hané*. Přerov 2002, s. 45.

Nejčastějším prvkem hanáckého ornamentu je **srdce**, symbol citového blouznění, milostného blaha a touhy. Uplatňuje se na výšivkách mužského i ženského kroje. Vlasta Havelková odvozuje jeho původ z jaderníkového tvaru jablíčka, kdy ornament vznikl izolováním a osamostatněním jaderníkového tvaru. Mohl ale také vzniknout stylizací jetelového listu nebo lipového listu. Uvádí se i geometrická hypotéza, že srdce vzniklo z rohové plochy ubrusu, jehož roh je vyšíván.

Dalším oblíbeným motivem hanácké výšivky je granátové jablko, lidově zvané **jablíčko**, symbol plodnosti, se kterým se často setkáváme v písních a pohádkách. Ornamentální kresba není přesně vymezená, může být také poupátkem, makovicí i náznakově kreslenou polorozvitou růží. Granátové jablko lehce mění tvar, podle potřeby může být protáhlé až do tvaru mandle, nebo se zploští, někdy dokonce zjednoduší v obdélníkový tvar.

Nejoblíbenějším květem venkovanů byla **růže**. Na výšivkách se objevuje několik druhů: růže stolistá, hřebíčková, slunečnicová, šípková a celá řada řada variant růžičkového tvaru. Motiv růže – rozety je nejstarší. Má proměnlivý počet plátek, v nejjednodušší variantě jsou to čtyři, v nejbohatší sedm, nejčastěji však má plátek pět. Velkoleposti jim přidává pečlivé vyplňování vnitřních ploch.

Dalším velkým tvarem je **slunečnice**, která bývá kompozičně různě spojena a uspořádána. Slunečnice je variantou růže, vznikne, jestliže se zvětší střední část a zmenší se plátky, které se promění v polokružky provedené smyčkovacím stehem. Ukončením nejsložitějších ornamentálních struktur bývá květináč, lidově zvaný *pernica*.

Oblíbený **tulipán** se ve výšivkách začal objevovat od renesance, má mnoho variant, může být úzký, střední, široký.

Základní tvar lístku je typ rozmarýny a myrty, méně častý je typ lístku

dubového. Z lístků tvoří vyšivačky někdy tvary podobné kříži, ale i květ podobný sněhové vločce. Z lístků vznikají také složitější vějířovité květy, které jsou častější než pravý karafiát, který vzniká skládáním lístků jiného typu.

Oblíbenými květy jsou hřebíček, květ chrpy a kokuolu.

Z plodů jsou kromě jablíčka ještě zastoupeny: hrozny, cibulky a malé plody čočky (jejich použití se nazývá „na čečůvku“).

Jednotlivé motivy pak byly seřazovány do jednodušších či složitějších kompozic, někdy velmi těsně spojených např. na páscích rukávců a na úvodnicích. Výplně byly často jemně mřížkovány, okraje zdobeny zoubkováním a dírkováním.

Geometrické ornamenty téměř nikdy netvoří samostatný prvek, ale jsou jen doplňkem ornamentálních rostlinných prvků. Buď je vyplňují v detailech, nebo uzavírají v obrysech v přesné geometrické celky. Nejjednodušším prvkem je „mrštinka“ (žebříček), stejně jednoduchý je váleček a rozmarýnka. Dalším druhem geometrického ornamentu jsou výplně ploch.

Existují speciální vzory, které se uplatňují jen na konkrétních částech oděvu (na oplecích, na límečcích, na zástěrách).

BAREVNOST HANÁCKÉ VÝŠIVKY

Nejstarší výšivky, které se dochovaly, jsou vyšity bílou bavlnou. Až koncem 18. a začátkem 19. století se rozšířil dovoz hedvábí, které se stává běžným vyšívačským materiálem. Krejčí je tehdy nazývali „nepolitánské.“

Původní hanácká výšivka byla provedena v krémové barvě, které během let nabývala na sytosti až ke žluté.

Nejpoužívanější barvy hanácké výšivky jsou na vzorníku, který paní Burianová vyšila (viz str. 16).

Barvy podle D.M.C. na vzorníku: č. 743 – nejtmařejší žlutá barva

č. 744 – středně žlutá barva

č. 745 – světle žlutá barva

č. 822 – původní barva hanácké výšivky

č. 310 – černá barva

Vedle těchto nejpoužívanějších barev se v hanácké výšivce setkáme ještě s bílou barvou (především kapesníky a prádlo). Kapesníky se často vyšívají žlutě. Červená barva není příliš častá, užívá se jen na vesnicích a symbolizuje lidovost a venkovský život. Černá barva je často na límečcích a na mašličkách ke krojům. „Existují úvodnice na svatbu i na pohřeb. Ta se nosila za rakví a celá byla vyšitá černě. Je to velmi vzácná věc,“ upozorňuje paní Burianová.

Ojedinělá je i tzv. smržická zástěra (dochovaná ze statku ve Smržicích u Prostějova), a to svou barevností (různobarevné kytičky – růžové, červené, fialové, zelené lístky).

Některé vzory mají své barvy, ty jsou dané, v jiné barvě by se výšivka, pokud má být skutečně hanácká, neměla vyšívat.

UPLATNĚNÍ HANÁCKÉ VÝŠIVKY NA TEXTILÍCH

Ke skvostům hanáckého vyšívání patří především úvodnice, kterým se říkalo „úvodové plachty“ nebo „nevěstinské plachty.“ Nevěsta dostávala úvodnici do výbavy a byla do ní oděna ve svatební den. Používala se i při křtech, často se dávala do hrobu zemřelé. Úvodnice sloužily jako obřadní roucho a většina se jich do dnešní doby dochovala díky tomu, že je zbožné venkovské ženy darovaly kostelům jako oltářní pokrývky. Úvodnice jsou dlouhé 200–250 cm a široké asi 125 cm. Materiál býval velmi kvalitní, většinou hedvábí nebo bílá bavlna. Úvodnice se skládají ze dvou částí, které se od sebe barevně liší. Středová cesta je barvy bílé, smetanově bílé, smetanově žluté až žluté. Vzory vyšité po pokrajích úvodnice mají chránit před zlem, proto jsou černé, neboť tato barva byla považována za symbol radosti a štěstí. Na úvodnicích se uplatňovaly jednoduché vyšívací techniky, především plochý steh, většina má jednotlivé motivy na krajích obsmykované. Používá se k tomu oboustranného řetízku a řetízkového stehu. Nejčastějšími motivy, které se na úvodnicích objevují, jsou srdce, jablíčko, různé varianty růže, tulipán, na větévky jsou skladebně vázány různé druhy lístků a květů.

Vyšívka se hojně uplatnila i na tzv. šatkách, což byl dlouhý pruh plátna, který sloužil ženám jako pokrývka hlavy. Vyšívalo se na obou koncích plátna, z barev převažovala smetanově žlutá, často se ale setkáváme i s vyšívkami v barvě černé a černo-bílé. Ve středu je smetanovou barvou vyšita cestička, která zdobila čelo. Vedle stehové cesty bývaly vyšity kyticové útvary, které byly řazeny volně vedle sebe.

Přechodem mezi šatkou a šátkem byly tzv. šaty. Jednalo se o větší šátek čtvercového tvaru o rozměrech 165 x 165 cm. Na bílém konopném plátně najdeme krásné a bohaté rohové vyšívky, které byly vyšívány především smetanově bílým hedvábím.

Vyšívka se uplatnila i na košilích. Jejich límečky byly sice původně bez vyšívání, později se ale bývaly vyšívány smetanově žlutým nebo smetanově bílým hedvábím a z motivického hlediska na nich převažují vinuté rostlinné ornamenty. Límečky u krku a u rukávů byly většinou vyšívány černou barvou, ale setkáváme se zde i s vyšívkou v barvě bílé nebo s kombinací bílé a černé barvy. Vyšívky na nárameníčích, do kterých se vsívaly rukávy košile, byly vždy bílé, smetanově bílé nebo smetanově žluté. Z vyšívacích technik převažuje jednoduchý plochý steh. Nejoblíbenějším ornamentálním prvkem límečkového vyšívání je srdce, odtud pochází označení srdcové límečky. Dále se uplatnilo jablíčko,

zvonek a slunečnice. Černo-bílé nebo bílé límečky patřily k součástkám slavnostního oděvu, proto jsou bohatě vyšívány a zajímavě skladebně uspořádány.

Součástí košile bylo tzv. oplečí, zvané také oplíčko⁵, které bylo vyšíváno bílou bavlnou, jen zřídka žlutým nebo červeným hedvábím. Na této oděvní součástce můžeme ocenit vysokou pracnost a vypslost vyšívacích technik.

Sukně neboli fěrtochy jsou téměř vždy vyšívány plochým stehem bílou nebo nažloutlou bavlnou, uplatňuje se i černá barva. Krásných výšivek si můžeme povšimnout především na horním okraji sukně, který je vsít do límečku. Výšivky zde mají obvyklou ornamentiku a nazývají se podle převládajícího prvku „srdečkové, slunečnicové, na perutě, na ruže atd“.

Zástěry (fěrtůšky) byly nejčastěji barvy bílé, obvykle ušité z lněného plátna a vyšité smetanově bílým nebo černým hedvábím, později se ještě používala bílá bavlna. Na zástěrách se hojně uplatnila technika ažurování.

Zajímavé vyšívací techniky bývaly používány i na tzv. pantlích. Jednalo se o různě široké stuhy z velmi kvalitního materiálu, výšivka bílou bavlnou byla provedena plochým stehem a obšívací a dírkovací technikou.

⁵ „oplečí“ (oplíčko) – zprvu horní část plátěné spodní suknice, pak samostatná svrchní část, kombinace živůtku a šněrovačky

VÝSTAVY A PREZENTACE HANÁCKÉ VÝŠIVKY

O zachování a rozvoj oborů lidové umělecké výroby pečovalo v minulých letech Ústředí lidové umělecké tvorby, které je známé pod zkratkou ÚLUV. Tato kulturně-výrobní organizace zajišťovala programy pro pracoviště výšivky, keramickou rukodělnou dílnu, starala se o zpracování přírodních pletiv (prouť, orobíneć), o dřevovýrobu a zabezpečovala výkup a export velikonočních kraslic. „Snacha dělala hanácké slámové kraslice, které do ÚLUVu vozila, já sem se tam seznámila s hlavní návrhářkou Evou Vítovou a s tamními vyšívačkami. Je velká škoda, že v roce 1996 ÚLUV zanikl,“ lituje paní Burianová. ÚLUV pořádal pravidelně výstavy, kterých se paní Burianová s velkým úspěchem účastnila.

Každé dva roky to byla výstava Moravská lidová výšivka, která se konala ve Veselí na Moravě (např. 1983, 1985, 1987, 1989). Vystavovaly se zde hanácké, valašské a slovácké výšivky, které hodnotila porota v čele s prof. Ludvíkovou. Paní Burianová obdivuje především krásné slovácké výšivky. Na Slovácku má výšivka a lidová řemesla větší zázemí než na Hané, výstavy se tam konají pravidelně a velmi často. V roce 1991 byla výstava zrušena. V roce 1992 byla vyhlášena nová soutěž Výšivka na Moravě (vyhlásilo Městské kulturní středisko ve Veselí na Moravě).

Své práce vystavovala paní Burianová i na menších výstavách po celé Moravě (Kostelec na Hané, Smržice, Kroměříž, Vyškov, Prostějov).

Velice ráda vzpomíná i na výstavu Luga, která se konala ve švýcarském Luzernu (23. 4. – 2. 5. 1993). Jednalo se o tradiční výstavu zemědělských řemesel a živností, která byla v tomto roce obohacena o samostatnou expozici regionu střední Moravy.

Flora Olomouc měla pronajatý celý pavilon, kam se dovezla celá hanácká jizba, kterou zapůjčilo olomoucké muzeum. „Já jsem tam měla své výšivky, sama jsem byla oblečená v hanáckém kroji. V českém pavilonu se ještě vystavovaly např. zvony paní Dytrychové, jihomoravská vína ze Žnovína, produkty Starorežné Prostějov, keramika z Hané, produkty němčického cukrovaru, okna z Kroměříže,“ vypráví paní Burianová.

Zúčastnila se i výstavy v Olomouci, kterou v roce 1995 pořádalo Vlastivědné muzeum. Výstava nazvaná Proměny tradiční lidové kultury na Hané v období let 1895–1995 se konala ke stému výročí obdobné výstavy, která v Olomouci proběhla a na níž vystavovala Berta Sojková, jejíž vzory původní hanácké výšivky paní Burianová stále používá.

Paní Burianová vyšívá dodnes, pro vnoučata, pro známé, ale především jen tak, pro radost. Vždy má rozdělaných hned několik prací najednou. „Ani to jinak neumím, nemohla bych dělat jen jednu výšivku.“ Vyšívá nejen hanácké vzory podle klasických předloh, ale i moderní richeliu. Inspirací jsou jí italské časopisy Rakam Colezione a Rakam Lavori Pratici, které mají podle paní Burianové vynikající úroveň, vždy si v nich nějakou předlohu najde.

Její práce (úvodnice) se dostaly až na Pražský hrad. Sama paní Burianová předala jednu svou výšivku Olze Havlové, když byla na výletě v Lánech. Vnučka paní Burianové pak věnovala úvodnici prezidentu Klausovi.

VÝŠIVKY PANÍ BURIANOVÉ - VÝSTAVKA

- 1. vzorník** – typické vzory a barvy hanácké výšivky, vyšívají se tak např. pásky na rukávech, límečky, nárameníky
- 2. červená výšivka** – typicky venkovský vzor, používalo se do síní na dubové stoly, tuto výšivku dělala paní Burianová na zakázku i do Německa, tento vzor existuje ještě v modré barvě
- 3. modrý kapesník** – originální hanácká výšivka, vzor pochází ze zástěry
- 4. vzor z oplečí** – v původní barvě hanácké výšivky
- 5. vzor ze smržické zástěry** – barevná výšivka, jenom tady se vyskytuje fialová a růžová barva, použití bylo pouze na zástěry
- 6. žlutá výšivka** jeden z nejstarších vzorů (viz B. Sojková)
- 7. hanácký kapesník**
- 8. lidový pánský kapesník**

MEDAILON VÝŠIVKÁŘKY

Bohumila Burianová

* 11. 12. 1920

Mořice čp. 119

- považována za „nejlepší vyšivačku na Hané“
- získala Osvědčení o odborné způsobilosti v oboru hanácká výšivka
- jmenována mistrem lidové umělecké výroby (11. 10. 1983)
- využívá motivů hanácké výšivky k vyzdobě bytového textilu, především ubrusů a prostírání
- její práce byla označena jako „originální hanácká výšivka v moderním pojetí“

Pruh výšivky

Pruh výšivky

Pruh výšivky

Pruh výšivky

Pruh výšivky

Vzorník

Vzorník

Vzor na kapesník

Vzor na kapesník

Pruh výšivky

Úvodnice s klasy

Vzory z úvodnice

Kapesničky

Kapesníčky

Kapesníčky

Výšivka s červeným hanáckým vzorem

Kapesníček

Kapesníček

Vzory hanácké výšivky z hanáckého ubrusu

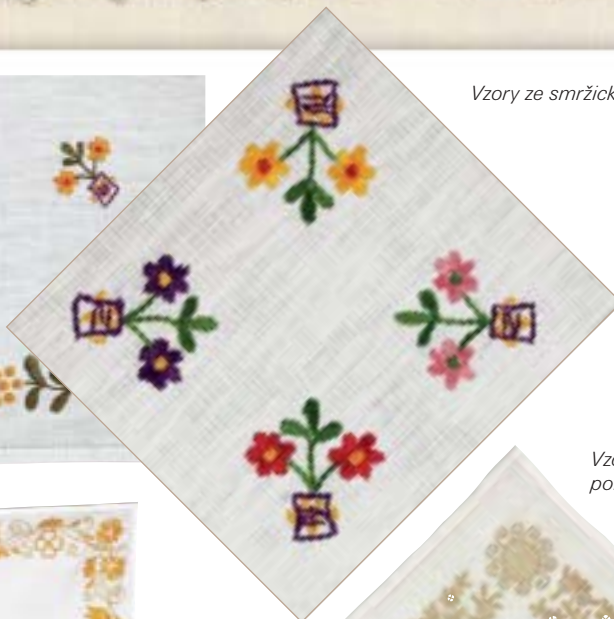

Výšivka s modrým hanáckým vzorem

Vzory ze smržické zástěry

Vzor z hanácké pokrývky

Vzor ze zástěry

Vzor z hanácké pokrývky

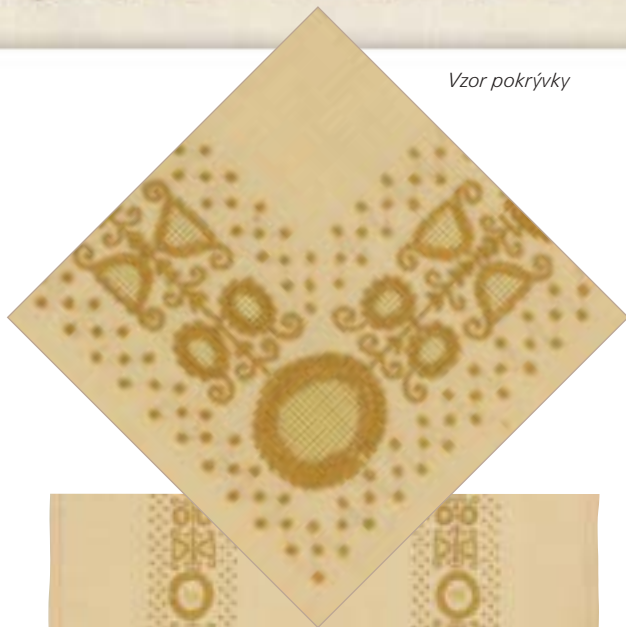
Vzor z hanácké pokrývky

Kapesníček

Vzor pokrývky

Vzor pokrývky

*Vzor modré hanácké
výšivky*

Hanácký vzor

Ubrus – černá výšivka

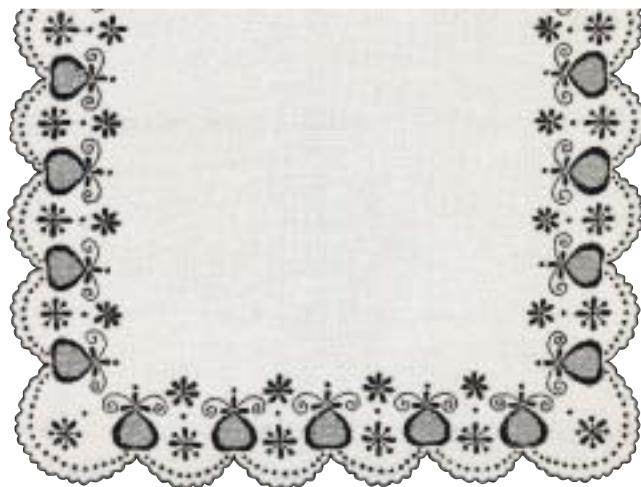

Vzor ze zástěry

Hanácký vzor

Vzor pokrývky

LITERATURA O HANÁCKÉ VÝŠIVCE

- BEČÁK, J. R.: Lidové umění na Hané. Lidová kultura hmotná. Boskovice 1997
JANČÁŘ, J. a kol.: Lidová kultura na Moravě. Vlastivěda moravská. Země a lid. Brno, Strážnice 2000
LUDVÍKOVÁ, M.: Lidový kroj na Hané. Přerov 2002
LUDVÍKOVÁ, M.: Vyšívání plachty. Muzeum Prostějovska. Prostějov 1988
SOJKOVÁ, B.: Vzory vyšívání lidu slovanského na Moravě. Olomouc 1895

HANÁCKÁ VĚŠÉVKA

Mgr. Lucie Loutocká

Hana Rozsypalová

V roce 2006 vydal Mikroregion Kosířsko, [http: kosirsko.mikroregion.cz](http://kosirsko.mikroregion.cz)

Zpracoval: Jan Machovský, www.machovsky.cz